

Stanowisko
Zarządu Związku Powiatów Polskich
w sprawie dochodzenia należności od Skarbu Państwa
i jednostek podległych administracji rządowej

Warszawa, 27 stycznia 2026 roku

Problem właściwego poziomu finansowania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także innych zadań finansowanych ze środków centralnych, istniał od dawna, czemu Związek Powiatów Polskich już niejednokrotnie dawał wyraz.

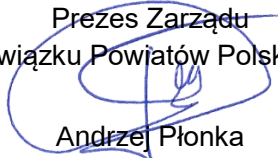
W toku prac nad projektem nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego Związek zgłaszał propozycje gwarantujące jednostkom samorządu terytorialnego sprawiedliwy poziom dotacji na zadania zlecone. Proponowane poprawki zostały jednak odrzucone przez Ministerstwo Finansów, a w ramach uzasadniania tej decyzji Hanna Majszczyk – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów na dedykowanym omawianiu projektu ustawy posiedzeniu Zespołu ds. Systemu Finansów Publicznych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego zasugerowała, żeby nie pozbawiać sądów pracy. Najwyraźniej rząd uważa, że optymalnym miejscem dialogu ze stroną samorządową jest sala sądowa.

Związek Powiatów Polskich od zawsze uważał, że spory warto jest rozwiązywać polubownie na drodze uczciwych negocjacji. Trudno jest jednak to osiągnąć, gdy druga strona nie chce podjąć dialogu i łamie złożone obietnice. Warto w tym miejscu przypomnieć, że Andrzej Domański, Minister Finansów przed uchwaleniem nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego deklarował przeprowadzenie w 2025 roku nowej wyceny zadań zleconych. To nie nastąpiło.

Co więcej – podejmowane są decyzje, które obniżają poziom finansowania poszczególnych zadań realizowanych przez powiaty. Sztandarowym przykładem może tu być drastyczne ograniczenie środków na aktywne formy zwalczania bezrobocia przez powiatowe urzędy pracy, czy też poszukiwanie oszczędności w systemie ochrony zdrowia kosztem szpitali powiatowych. W tym ostatnim zakresie strona rządowa (niezależnie zresztą od zmieniających się barw politycznych) od lat nie realizuje prawidłowo wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 listopada 2019 r., sygn. K 4/17 dotyczącego pokrywania ujemnego wyniku finansowego SP ZOZ-ów przez jednostki samorządu terytorialnego. Za realizację wyroku trudno jest bowiem uznać działanie pozorne polegające na przerzuceniu problemu bezpośrednio na SP ZOZ-y skoro w uzasadnieniu do tego przywołanego wyroku TK wskazał że „z lekceważeniem przez prawodawcę kosztów wprowadzanych aktów wiąże się zarzut naruszenia art. 2 Konstytucji przez stanowienie prawa pozornego, którego pełna realizacja jest niemożliwa.”. Zdanie to w naszej ocenie można odnieść do wielu innych zadań publicznych, które realizują samorządy.

W tej sytuacji Związek Powiatów Polskich dostrzega zasadność wystąpienia powiatów przeciwko Skarbowi Państwa do właściwych sądów z roszczeniami dotyczącymi zaniżenia uzyskiwanych przez powiaty dochodów, w szczególności dotacji na pokrycie kosztów realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Związek Powiatów Polskich nie ma niestety statusu strony postępowania w w/w rodzajach spraw, tym samym nie ma możliwości wystąpienia do sądu w imieniu powiatów. Deklaruje jednak możliwość udzielenia niezbędnego wsparcia prawnego, eksperckiego i organizacyjnego dla powiatów członkowskich, które podejmą decyzję wystąpienia przeciwko Skarbowi Państwa z tytułu zaniżonych dochodów. Wsparcie będzie mogło polegać w szczególności na przygotowaniu ekspertyz prawnych, pomocy w przygotowaniu pism procesowych, sporządzeniu analiz finansowych.

Analogicznie Związek Powiatów Polskich będzie mógł udzielić wsparcia radom powiatów, które wystąpią do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem dotyczącym konstytucyjności przepisów regulujących zasady finansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego.

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka